

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ПАШУН Назарій Сергійович

УДК 336:657

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Механізм управління грошовими активами підприємства

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Назарій ПАШУН

Керівник роботи
СТОЙКО Олег Якович

к.е.н., доцент

Житомир – 2021

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
ПАШУНА Назарія Сергійовича

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту №___від «___» грудня 2021 р.

Завідувач кафедри _____

к.е.н., професор _____ Дмитро ДЕМА
«___» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти __ПАШУН Назарій Сергійович__захистив (ла)
кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ «___» грудня 2021 р. _____ Тетяна ТОВСТУХА

АНОТАЦІЯ

Пашун Н. С. Механізм управління грошовими активами підприємства. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2021.

В кваліфікаційній роботі викладені теоретичні та методичні обґрунтування механізму управління грошовими активами підприємства. Теоретично обґрунтовано процес управління грошовими активами підприємства. Проаналізовано стан управління грошовими активами вітчизняних підприємств. Розглянуто напрями удосконалення механізму управління грошовими активами підприємства.

Ключові слова: грошові активи, рух грошових активів, чистий грошовий потік, управління активами, механізм управління активами.

SUMMARY

Pashun N. S. The mechanism of management of monetary assets of the enterprise.

- Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". - Polissya National University, 2021.

In the qualification work the theoretical and methodical substantiations of the mechanism of management of monetary assets of the enterprise are stated. The process of managing the monetary assets of the enterprise is theoretically substantiated. The state of management of monetary assets of domestic enterprises is analyzed. The directions of improvement of the mechanism of management of monetary assets of the enterprise are considered.

Keywords: cash assets, cash flow, net cash flow, asset management, asset management mechanism.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
Висновки до розділу 1.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ АКТИВАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ ПИВОВАРНИЙ ЗАВОД»	16
Висновки до розділу 2.....	23
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ	24
Висновки до розділу 3.....	29
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень. Будь-який суб'єкт господарювання для забезпечення ефективної операційної діяльності має володіти достатнім обсягом активів дотримуючись при цьому принципу мінімальної їх вартості при максимальній віддачі. Управління активами є важливим напрямом фінансово-господарської діяльності підприємства, що дозволяє йому підтримувати на належному рівні платоспроможність і конкурентоздатність на фінансовому ринку. Одним з визначальних напрямків управління активами є ефективне управління їх грошовою часткою. Якщо виключити показники прибутковості, то головним індикатором ефективності функціонування підприємства буде додатній рух грошових активів, який засвідчує перевагу надходжень над витратами і різними платежами, а також підтверджує здатність підприємства в повній мірі фінансувати інвестиційну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системне дослідження питань теоретичного та інформаційно-методичного забезпечення системи управління грошовими активами підприємств реального сектора економіки присвячено велику кількість публікацій фахівців в Україні та за її межами. Питання управління активами в цілому, або окремих їх складових, досліджували українські науковці: Бондаренко Н. В., Волошина С. В., Дзюба В. М., Кремень В. М., Кремень О. І., Кривицька Н. Ю., Кудінов В. В., Мордань Є. Ю., Насібова О. В., Пюро Б. І., Скрипник Н. В., Смирнова Н. В., Чемчикаленко Р. А., Шірінян Л. В. та ін. При цьому увага науковців переважно фокусується на механізмі управління окремими елементами активів. Питання управління грошовими активами підприємств розглядали: Височіна Л. В., Гринюк І. М., Колодізев О. М., Майборода О. Є., Маліков В. В., Пелехатий А.О., Перловська Н. В., Пенська І. О., Прохорова В. В., Роганова Г. О., Роганова Г. О., Сергєєва О. Р., Сороківська Т. Т., Частоколенко І. П., Шірінян Л. В., Ясишена В. В. та ін. Засади аналізу грошових та інформаційних джерел його забезпечення в наукових дослідженнях розглядали: Атамас П. Й., Ковальчук Н. О., Кузьмінська О. Е., Кучер О. В.,

Левченко К. В., Матюха М. М., Ромашко О. М., Сокач М. І., Сторожук Т. М. та ін. Ними зроблено значний внесок у методику аналізу руху грошових активів. Незважаючи на значний обсяг наукових робіт для системного розвитку наукових основ фінансового управління грошовими потоками та вдосконалення виконуваних на його результатах функцій управління фінансовими потоками у практичній господарській діяльності організацій необхідне комплексне дослідження, напрямки якого повинні включати методи аналізу та прогнозування, методики та практичні розробки, спрямовані на створення ефективної бази управління грошовими потоками.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування ключових напрямів удосконалення механізму управління активами підприємства.

Визначена мета обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- теоретично дослідити сутність і специфіку механізму управління грошовими активами підприємства;
- проаналізувати стан управління грошовими активами підприємства на прикладі ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»;
- запропонувати напрями удосконалення управління грошовими активами на підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес управління грошовими активами підприємства. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних положень щодо удосконалення механізму управління грошовими активами підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення окремих завдань використовувалися методи: *абстрактно-логічний* – для теоретичного узагальнення та визначення сутності досліджуваних понять, формування висновків і пропозицій; *статистико-економічний* – для дослідження стану стан управління грошовими активами підприємства; *графічний та табличний прийоми* – для наочного зображення одержаних результатів; *метод синтезу* – для аналізу світового досвіду управління грошовими активами підприємства.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Наукова новизна дослідження полягає у використанні сучасних методів аналізу для одержання показників ефективності формування та використання грошових потоків на досліджуваному підприємстві з метою виявлення резервів щодо збільшення чистого руху коштів та підвищення рівня рентабельності чистого грошового потоку на підприємстві.

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Основні положення та пропозиції за результатами дослідження можуть бути використані вітчизняними підприємствами в процесі управління грошовими активами.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені в доповідях автора на тему:

- Покращення стану формування потоків грошових активів ДП «Радомілк», оприлюдненій на Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (27 жовтня 2021 р., Поліський національний університет);

- Аналіз руху грошових активів підприємства ТОВ «Бердичівський пивоварний завод», оприлюдненій на науково-практичній конференції «Студентські наукові читання: 2021 (23 листопада 2021 р., Поліський національний університет).

- Теоретичні аспекти механізму управління активами підприємства, оприлюдненій на міжфакультетській студентській науково-практичній конференції «Студентські наукові читання – 2021» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (15 грудня 2021 р., Поліський національний університет).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 27 сторінках комп'ютерного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 11 таблиць та 5 рисунків. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (45 найменувань).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Одним з основних завдань функціонування будь-якого підприємства є ефективне управління його активами. Підприємство досягне фінансового благополуччя та конкурентоспроможності на ринку лише шляхом забезпечення оптимального розвитку всіх компонентів процесу управління активами підприємства [14, с. 203].

В науковій літературі запропоновані різні підходи до управління активами підприємства, розглянемо деякі з них. Бондаренко Н. В., Чемчикаленко Р. А. та Сіренко Д. О. вважають, що метою управління активами підприємства найчастіше декларується досягнення максимального фінансового результату, а також найбільше охоплення інтересів його власників [3, с. 9].

Згідно з дослідженнями Волошиної С. В. та Костакової Л. Д. можна зробити висновок, що управління активами – це окремий напрям в управлінні підприємством, суть якого полягає в розробленні і реалізації перспективних рішень щодо формування і використання активів з метою забезпечення поточних і стратегічних цілей підприємства [5, с. 79].

Насібова О. В. та Дзюба В. М. переконані, управління активами підприємства – це непростий процес, суть якого полягає у доцільному формуванні і використанні активів за обсягом, складом або структурою з урахуванням впливу на них численних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства [24, с. 23].

Пюро Б. І. та Шірінян Л. В. пропонують під управлінням активами розуміти діяльність підприємства, що має на меті досягнення поставлених цілей шляхом раціонального використання наявних активів із обов'язковим використанням принципів і методів економічного механізму управління [33, с. 78].

Смирнова Н. В. головною метою управління активами в підприємстві пропонує розглядати максимізацію ринкової вартості підприємства [39, с. 203].

Відтак, управління активами підприємства – це використання принципів і методів економічного управління для максимізації ринкової вартості активів підприємства, формування їх оптимальної структури та зростання ефективності реалізації з метою забезпечення добробуту як власників підприємства так і його працівників.

Забезпечення високої ефективності управління активами в умовах сучасних підприємств передбачає розроблення механізму управління активами (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Механізм управління активами в системі управління підприємства

Джерело: складено на основі [33, с. 80].

Визначення основних складових механізму управління активами підприємства є однією з найактуальніших проблем, оскільки високий рівень управління активами надає можливість нарощувати обсяги виробництва і сприяє зростанню прибутку на підприємстві [5, с. 93]. Управління грошовими активами

є важливою ланкою фінансового менеджменту, що охоплює всю систему управління підприємством [19].

За сучасних умов економічної діяльності, як вважає Височіна Л. В., особливи́ву і першочергову увагу слід приділяти управлінню грошовими активами підприємства, оскільки воно у пошуках ефективної, прибуткової та постійної діяльності підприємство повинне мати достатні грошові активи та вмiти правильно управляти ними, щоб мати можливість постійно покривати заборгованість та інші поточні платежі [4, с. 79].

Погоджується з цим Гринюк І. М. вважаючи, що управління грошовими активами є одним із найважливіших важливим елементом господарської діяльності підприємства, адже від використання грошових активів залежить рівень платоспроможності підприємства і, як наслідок, його можливість конкурувати із суперниками [8, с. 166].

Щоб чіткіше розуміти процес управління грошовими активами, слід визначити що вони включають. В Україні з 07.02.2013 р. діє Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [31].

Розглядаючи основні положення цього нормативного акту грошові активи можна визначити як суму готівки, коштів на рахунках у банках та фінансових депозитів. Заслуговує на увагу бачення Жаворонок А. В. та Григорович Н. І., які пропонують до грошових активів включати кошти в розрахунках, маючи на увазі дебіторську заборгованість [10].

Грошові активи є засобом вимірювання вартості, джерелом майбутніх платежів або засобом підвищення ліквідності, обміну. Це активи, які часто використовуються як грошові кошти та є найбільш мобільними короткостроковими активами підприємства [19].

На формування грошових активів підприємства впливають вхідні і вихідні грошові потоки. Сукупність вхідних грошових потоків від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання наведена на рис. 1.2.

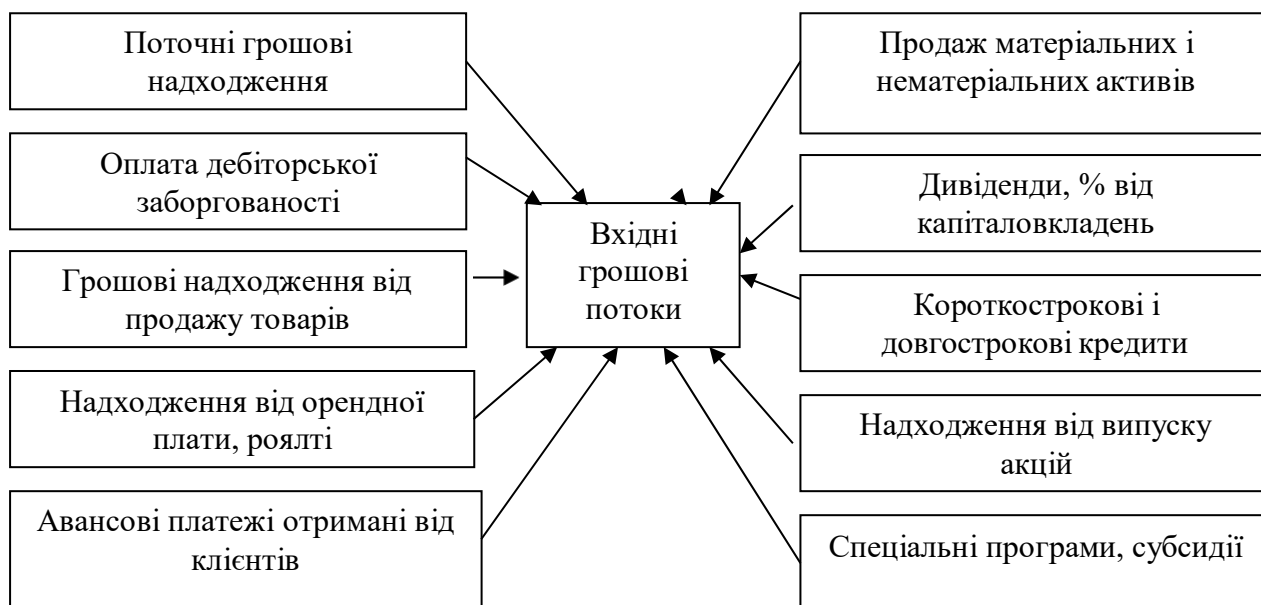

Рис. 1.2. Структура основних вхідних грошових потоків

Джерело: складено на основі [31].

Сукупність вихідних грошових потоків суб'єкта господарювання наведена на рис. 1.3.

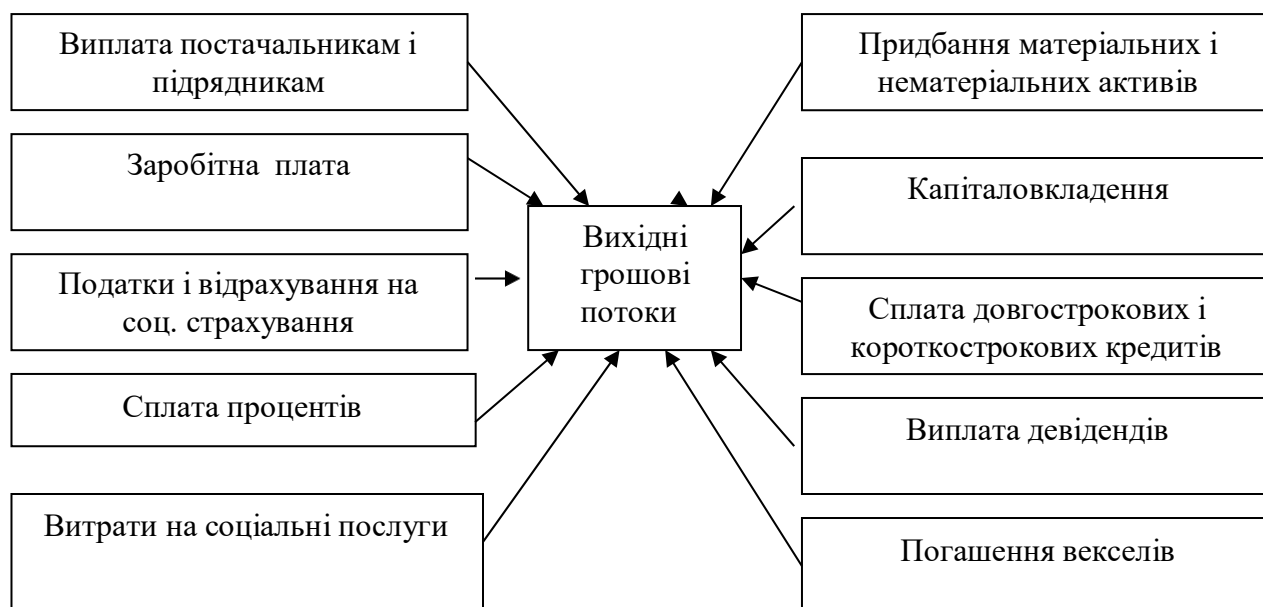

Рис. 1.3. Структура основних вихідних грошових потоків

Джерело: складено на основі [31].

Грошові потоки підприємства, по суті, описують переміщення коштів підприємства, тобто кількісно виражають усі операції надходження та витрачання коштів та їх еквівалентів, що здійснюються для забезпечення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єктом господарювання.

Грошові активи, як наявні кошти та їх оборот, напряду впливають на платоспроможність, прибутковість і безперервність діяльності господарюючого суб'єкта [13, с. 59].

Височіна Л. В. до грошових активів підприємства пропонує відносити фонди обігу у складі обігових активів і ті, що у фінансовій звітності обліковуються як кошти та їх еквіваленти [4, с. 79].

Основним завданням управління грошовими активами підприємства є створення умов фінансової рівноваги підприємства в процесі його існування шляхом збалансування обсягів, синхронізації в часі вхідних і вихідних грошових потоків [4, с. 80].

Гринюк І. М. переконує всіх, що управління грошовими активами – це складний процес, мета якого полягає в управлінні вхідними і вихідними грошовими потоками та залишками грошових активів підприємства таким чином, щоб оптимізувати наявність невикористовуваних грошових активів, які не інвестовані в основний капітал або товарно-матеріальні запаси і зробити це таким чином, щоб ніяким чином не вплинути на ризик неплатоспроможності [8, с. 166].

Дослідження Пелехатого А. О. та Долбневої Д. В. дає підстави до основних етапів управління грошовими активами віднести [28, с. 108]:

- 1) визначення мети, завдань, об'єктів управління грошовими активами;
- 2) складання прогнозу грошових активів підприємства;
- 3) виділення чинників, які впливають на формування грошових активів підприємства;
- 4) планування та прогнозування грошових активів і складання відповідних фінансових документів;
- 5) створення на підприємстві ефективної інформаційної системи управління грошовими активами;
- 6) організація і ведення фінансового і управлінського обліку грошових активів підприємства та забезпечення необхідних форм внутрішньої звітності;
- 7) проведення аналізу бюджету грошових активів;

- 8) оптимізація грошових активів підприємства;
- 9) забезпечення ефективного контролю за грошовими активами підприємства;
- 10) корегування планових величин відповідно до зміни умов реалізації бюджету грошових активів.

Кожен етапів управління грошовими потоками підприємства виступає складовим елементом комплексного управління розвитком підприємства.

Проблеми в системі управління грошовими активами спостерігаються у багатьох підприємств, що вказує на недостатню увагу до організації системи комплексного економічного аналізу та планування грошових потоків, недосконалість інформаційного забезпечення стратегічних та оперативних управлінських рішень [19].

Управління грошовими активами шляхом аналітичних розрахунків повинне сформувавши залишок грошових активів на підприємстві, якого б вистачило для погашення усіх своїх зобов'язань під час поточної діяльності до наступного надходження грошей на розрахунковий рахунок [8, с. 166].

Головним інформаційним ресурсом для проведення аналізу, здійснення контролю та управління грошовими активами для зовнішніх і внутрішніх користувачів є фінансова звітність підприємства, в першу чергу звіт про фінансовий стан та звіт про рух грошових коштів підприємства [40, с. 236].

Аналіз є важливою складовою процесу управління рухом грошових активів, яка забезпечує якісне опрацювання інформації з метою подальшого прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень, прогнозування та планування грошових потоків [41, с. 209].

Основним інформаційним ресурсом для здійснення управлінського аналізу руху вхідних і вихідних грошових потоків підприємства слугує форма фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів» [2, с. 14].

Розглянемо організаційно-інформаційну модель аналізу «Звіту про рух грошових коштів» (рис. 1.4).

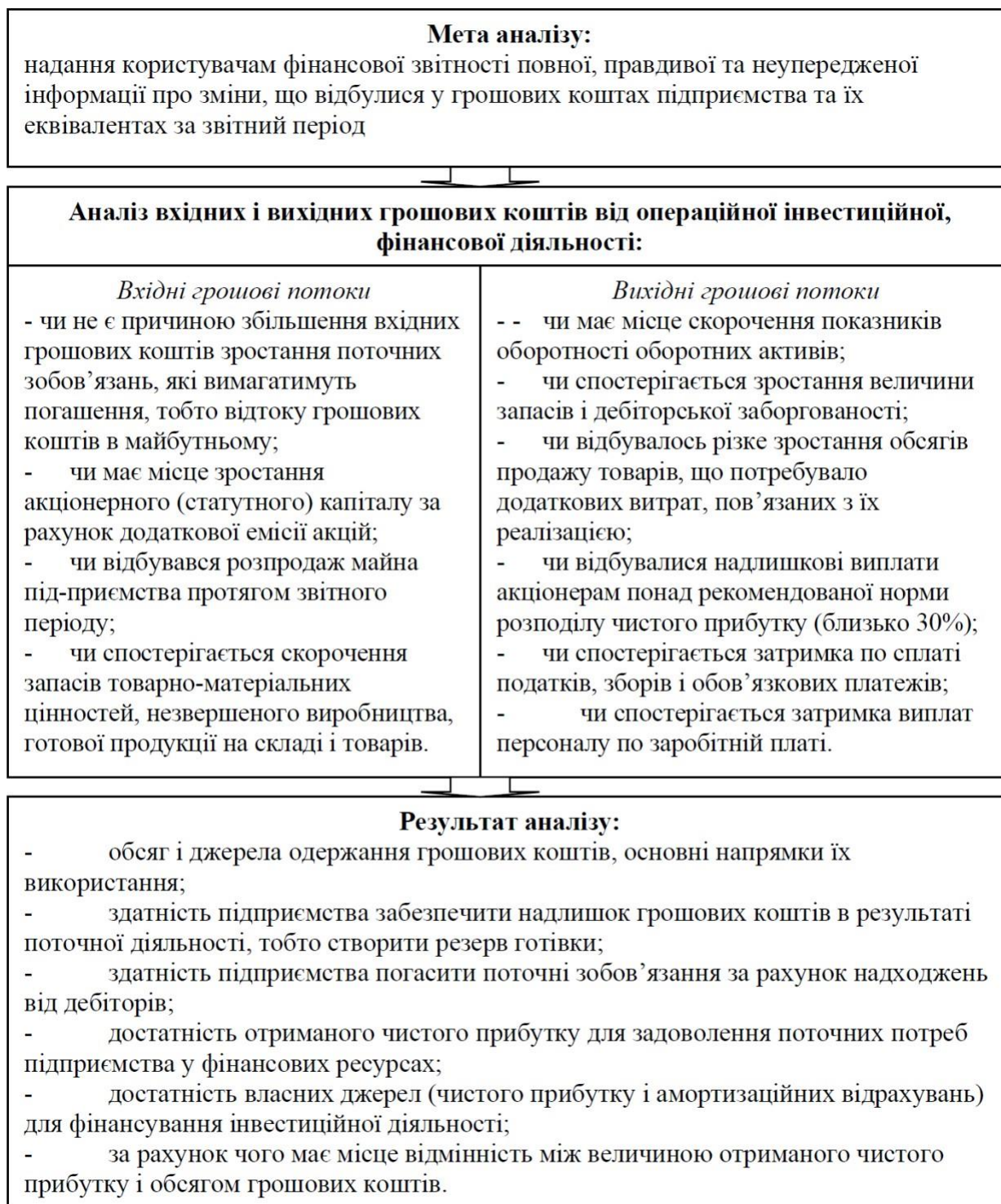

Рис. 1.4. Організаційно-інформаційна модель аналізу Звіту про рух грошових коштів

Джерело: складено на основі [2].

Моніторинг «Звіту про рух грошових коштів» полягає у дослідженні змін обсягу, структури вхідного і вихідного грошових потоків від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності та їх впливу на формування чистого грошового потоку.

Отже, управління грошовими потоками об'єднує дії, пов'язані з погашенням фінансових зобов'язань, управлінням ліквідністю, придбанням та подальшим розпорядженням фінансовими вкладеннями та їх моніторингом, стратегією інвестування надлишків готівки для максимальної прибутковості та уникнення дефіциту фінансування за відповідних витрат на обслуговування кредитів та позик.

Висновки до розділу 1

Встановлено, що грошові активи є одним із ключових факторів формування вартості бізнесу, а приріст обороту грошових коштів, що генеруються підприємствами в процесі операційної діяльності, позитивно впливає на її ринкову вартість, підвищуючи інвестиційну привабливість та полегшуючи доступ до додаткових фінансових ресурсів. .

Визначено, що сучасний процес управління грошовими активами має охоплювати контроль руху вхідних та вихідних грошових потоків, усі без винятку грошові кошти та їх еквіваленти, які є в наявності підприємства, а також враховувати ті, як належать підприємству, але перебувають за його межами. Основна увага менеджерів повинна бути направлена на оптимізацію величини грошових активів.

Доведено, що у сучасних економічних умовах не може існувати єдиного чи універсального механізму управління активами для всіх господарюючих суб'єктів, оскільки кожне з них по суті є унікальним і відрізняється від інших підприємств формою власності, сферою діяльності, галузевою приналежністю тощо. Відтак, розроблення та реалізація механізму управління активами теж повинні являти собою відмінний від усіх інших підприємств управлінський процес, що не суперечить існуючим принципам і методам.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ АКТИВАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ ПИВОВАРНИЙ ЗАВОД»

Для практичного аналізу грошових потоків ми обрали відоме вітчизняне підприємство ТОВ «Бердичівський пивоварний завод». Класифікаційні ознаки ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» ілюструє рис. 2.1.

Рис. 2.1. Класифікаційні ознаки ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Проаналізуємо формування прибутку ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за «Звітом про сукупний дохід» в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Формування прибутку ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2018-2020 роки

Показник	Роки			2020 р. до 2018 р.	
	2018	2019	2020	+, -	в %
Чистий дохід від реалізації продукції	126078	148647	137623	11545	109,2
Собівартість реалізованої продукції	93576	96269	90196	-3380	96,4
Валовий прибуток	32502	52378	47427	14925	145,9
Прибуток від операційної діяльності:	19995	33784	29460	9465	147,3
Прибуток до оподаткування	21186	35182	31130	9944	146,9
Витрати з податку на прибуток	3813	3520	5603	1790	146,9
Чистий прибуток	17373	31662	25527	8154	146,9

Джерело: дані ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Чистий прибуток ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» в 2020 році становив 25527 тис.грн., що краще 2018 року на 8154 тис.грн чи на 46,9%, оскільки в 2018 році було отримано 17373 тис.грн. прибутку.

Управління грошовими потоками, безперечно, є головною складовою внутрішнього менеджменту ТОВ «Бердичівський пивоварний завод». Впровадження в управлінську практику сучасних механізмів економічного аналізу, планування, нормування, оперативного моніторингу та стратегічного прогнозування руху грошових коштів стало запорукою успішної життєдіяльності пивзаводу.

В таблиці 2.2 дослідимо структуру грошових активів підприємства в оборотних активах.

Таблиця 2.2

Динаміка і структура грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» (станом на 31.12)

Показник	Роки						2020 р. до 2018 р.	
	2018		2019		2020		+, -	в %
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
Усього оборотних активів	47626	100,0	58411	100,0	70103	100,0	22477	147,2
Грошові активи								
грошові кошти у розрахунках за продукцію, товари, роботи, послуги	17480	36,7	16472	28,2	25523	36,4	8043	146,0
грошові кошти у розрахунках з бюджетом	6	0,0	23	0,0	27	0,0	21	450,0
грошові кошти у інших розрахунках	24	0,1	65	0,1	0	0,0	-24	0,0
гроші та їх еквіваленти	10121	21,3	14659	25,1	19753	28,2	9632	195,2

Оборотні активи на кінець 2020 року коштували 70103 тис. грн.: в т.ч. запаси – 24545 тис.грн чи 35,0%; грошові кошти у розрахунках за продукцію, товари, грошові кошти у інших розрахунках – 27 тис.грн. чи менше 0,1% в

структурі оборотних активів; грошові кошти та їх еквіваленти – 19753 тис.грн чи 28,2% від оборотних активів.

Одним із основних факторів забезпечення результативності процесу пивоваріння ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є управління надходженням і витрачанням грошових активів, які обертаються в процесі виробництва та реалізації пива.

Для практичного аналізу руху грошових потоків ми використали звітність про рух грошових коштів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2018-2020 роки.

У табл. 2.3 наведено дані про рух грошових активів від операційної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за звітний період.

Таблиця 2.3

**Рух грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»
від операційної діяльності за 2018 -2020 рр.**

Показник	Роки			2020 р. до 2018 р.	
	2018	2019	2020	+, -	в %
Надходження від:					
Реалізації продукції	203264	228547	215871	12607	106,2
Цільового фінансування	229	276	482	253	210,5
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	1191	1398	1670	479	140,2
Витрачання на оплату:					
Товарів (робіт, послуг)	89681	91732	70596	-19085	78,7
Праці	15849	17170	18956	3107	119,6
Відрахувань на соціальні заходи	4139	4566	5044	905	121,9
Зобов'язань з податків і зборів	69228	70359	68400	-828	98,8
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3534	6328	6832	3298	193,3
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	16906	16559	16438	-468	97,2
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	48788	47472	45130	-3658	92,5
Витрачання на оплату авансів	11829	10446	17941	6112	151,7
Інші витрачання	619	417	400	-219	64,6
Чистий рух коштів від операційної діяльності	13339	35531	36686	23347	275,0

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

У 2020 р. від руху коштів у результаті операційної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» надійшло грошових коштів найбільше 36686 тис. грн (у 2019 р. - 35531 тис. грн), що краще 2018 р. на 23347 тис. грн, чи на 175,0 %, так як у 2018 р. від операційної діяльності підприємства надійшло коштів на суму 13339 тис. грн. Основним джерелом надходження коштів пивзаводу є виручка від реалізації продукції. Відмітимо той факт, що за період дослідження ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» отримав від фінансових установ 4259 тис. грн відсотків за залишками коштів на поточних рахунках. Основними джерелами витрат грошових активів за період дослідження були такі напрямки: товари, роботи та послуги і аванси – 44,8 %; витрати на податки – 31,9 %; оплату праці – 8,0 %.

У табл. 2.4 наведено дані про рух грошових активів від інвестиційної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за звітний період.

Таблиця 2.4

**Рух грошових активів від інвестиційної діяльності
ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2018 -2020 рр.**

Показник	Роки			2020 р. до 2018 р.	
	2018	2019	2020	+, -	в %
Надходження від реалізації	0	0	0	0	-
Витрачання на придбання необоротних активів	14033	30993	31592	17559	225,1
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-14033	-30993	-31592	-17559	225,1

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

У 2020 р. від руху коштів у результаті інвестиційної діяльності (придбання необоротних активів) вибуло 31592 тис. грн грошових коштів (у 2019 р. – 30993 тис. грн), що більше 2018 р. на 17559 тис. грн, чи на 225,1 %, так як у 2018 р. від інвестиційної діяльності підприємства вибуло коштів, що еквівалентна сумі 14033 тис. грн.

У табл. 2.5 наведено рух грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за звітний період.

**Рух грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»
за 2018-2020 рр.**

Показник	Роки			2020 р. до 2018 р.	
	2018	2019	2020	+, -	в %
Чистий рух коштів від операційної діяльності	13339	35531	36686	23347	275,0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-14033	-30993	-31592	-17559	225,1
Чистий рух коштів від фінансової діяльності не відбувся					
Чистий рух коштів за звітний період	-694	4538	5094	5788	-734,0
Залишок коштів на початок року	10815	10121	14659	3844	135,5
Залишок коштів на кінець року	10121	14659	19753	9632	195,2

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

У 2020 р. від руху коштів у результаті діяльності надійшло 5094 тис. грн грошових коштів, що краще 2018 р. на 5788 тис. грн, так як у 2018 р. діяльність пивзаводу характеризується вибуттям коштів на суму 694 тис. грн. У 2019 р. залишок коштів на кінець року становив 14659 тис. грн, що перевищує початок року на 4538 тис. грн. У 2020 р. залишок коштів на кінець року становив 19753 тис. грн, що теж перевищує початок року на 5094 тис. грн. У ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2019 р. і 2020 р. загальний чистий грошовий потік від усіх видів діяльності пивзаводу був додатнім, а це свідчить про ефективне управління грошовими активами.

Аналіз показників, що характеризують ефективність використання грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» наведено в таблиці 2.6.

Дані таблиці 2.6 показують, що середній залишок грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2020 році рівний 38228,5 тис. грн. що більше 2019 року на 8848 тис.грн чи на 30,1% і більше 2018 року на 13966,5 тис.грн чи на 57,6%. Така зміна, а також зменшення виручки від реалізації, призвела зниження коефіцієнта оборотності грошових активів з 5,2 до 3,6 оборотів, та зростання тривалості обороту 70,2 до 101,4 днів. Відмічаємо той факт, що в 2020 році грошові активи становили 59,5%, від всіх активів, що більше

в структурі від показника 2018 року на 4,2%, і свідчить про наявність грошових активів у розпорядженні ТОВ «Бердичівський пивоварний завод».

Таблиця 2.6

Показники, що характеризують ефективність використання грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за 2018-2020 рр.

Показник	Роки			2020 р. до 2018 р.	
	2018	2019	2020	+, -	в %
Середній залишок грошових активів, тис. грн	24262	29380,5	38228,5	13966,5	157,6
у % до оборотних активів	55,3	55,4	59,5	4,2	107,5
у % до активів	26,2	25,1	26,4	0,2	100,8
Коефіцієнт оборотності грошових активів, оборотів	5,2	5,1	3,6	-1,6	69,2
Тривалість періоду обороту грошових активів, днів	70,2	72,1	101,4	31,2	144,4
Мінімальна сума грошей, потрібна для ведення господарських операцій, тис. грн	273674,6	23158,4	30659,9	-243014,7	11,2
Коефіцієнт участі грошових коштів в оборотних активах	0,5534	0,5542	0,5949	0,0	107,5

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Одним із методів контролінгу, що застосовується на підприємстві є факторний аналіз. Для факторного аналізу впливу зміни грошових коштів на оборотність активів запропонована розширена модель коефіцієнта оборотності оборотних активів, яка має вигляд:

$$K_{oa} = VP / (BZ + KBP + NB + GK + GP + I) \quad (2.1),$$

де VP – виручка від реалізації; BZ – виробничі запаси; KBP – Кошти в розрахунках; NB – незавершене виробництво; GK – грошові кошти; GP – готова продукція; I – Інші оборотні активи.

Допоміжні розрахунки оформимо у вигляді таблиці 2.7.

На підставі аналізу таблиці 2.7 робимо висновок, що всі фактори вплинули на зменшення коефіцієнта оборотності оборотних ативів, але найбільше вплинула зміна залишків грошових коштів та їх еквівалентів – зменшення K_{oa} на 0,17357; а зміна суми коштів розрахунках обумовила зменшення K_{oa} на 0,00467.

**Допоміжні розрахунки факторного аналізу зміни коефіцієнта оборотності
оборотних активів в 2020 році**

Показник	Фактори							Кооа	Вплив фактора
	ВР	ВЗ	КВР	НВ	ГК	ГП	І		
Попередній рік	148647	20908	17035	2331,5	12390	115,5	238,5	2,80368	
ΔВР	137623	20908	17035	2331,5	12390	115,5	238,5	2,59575	-0,20793
ΔВЗ	137623	23184	17035	2331,5	12390	115,5	238,5	2,48891	-0,10684
ΔКВР	137623	23184	21055	2331,5	12390	115,5	238,5	2,32023	-0,16868
ΔНВ	137623	23184	21055	2451	12390	115,5	238,5	2,31556	-0,00467
ΔГК	137623	23184	21055	2451	17206	115,5	238,5	2,14199	-0,17357
ΔГП	137623	23184	21055	2451	17206	120	238,5	2,14184	-0,00015
ΔІ (Звітний рік)	137623	23184	21055	2451	17206	120	241	2,14176	-0,00008
Загальна зміна коефіцієнта оборотності оборотних коштів								-0,66	

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Це ще раз підтверджує висновок, про важливість ефективного управління оборотними активами.

Досягнення ефективної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» стало можливе завдяки виваженій фінансовій політиці, спрямованій як на використання грошових активів на задоволення поточних потреб, а й на узгодження у часі обсягу грошових потоків пивзаводу та структури джерел їх отримання та напрямів використання.

Використання методів, форм та організації контролінгу грошових потоків, створення надійної інформаційно-аналітичної бази по грошових активах стало здобутком цілісної системи успішного управління грошовими активами, успіх якої визначав ефективність поточної діяльності ТОВ «Бердичівський пивоварний завод», так і досягнення стратегічних цілей.

Висновки до розділу 2

Встановлено, що рівень управління грошовими активами ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є досить ефективним. Підприємство протягом 2018-2020 рр. змогло за рахунок власних джерел фінансування забезпечити придбання необхідних необоротних активів на 76618 тис. грн. Водночас ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» отримав від фінансових установ 4259 тис. грн відсотків за залишками коштів на поточних рахунках.

Визначено, що у 2019 р. залишок коштів пивзаводу на кінець року становив 14659 тис. грн, що перевищує значення на початок року на 4538 тис. грн. У 2020 р. залишок коштів на кінець року становив 19753 тис. грн, що перевищує значення на початок року на 5094 тис. грн. Це свідчить про зростання обсягу грошових активів у розпорядженні ТОВ «Бердичівський пивоварний завод».

Встановлено, що у ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2019 р. і 2020 р. загальний чистий грошовий потік від усіх видів діяльності пивзаводу був додатнім, а це ще раз підтверджує висновок про ефективне управління грошовими активами ТОВ «Бердичівський пивоварний завод».

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Важливою ознакою платоспроможності підприємства є його здатність генерувати грошові активи. З огляду на те, що істотна частка вітчизняних підприємств є збитковою, виникає питання щодо неефективної їх діяльності. Така ситуація пояснюється нераціональним менеджментом формування доходів і витрат підприємства, зумовлене часовою та просторовою незбалансованістю грошових потоків. Відтак виникає потреба в удосконаленні фінансового управління підприємством у частині оптимізації надходжень та видатків грошових активів. Вважаємо, що ефективний механізм управління грошовими активами створює додаткові можливості для економічного росту підприємства.

Для зростання ефективності механізму управління грошовими активами підприємства слід зосередитися на наступних головних напрямках управління:

- пошуку та використання вигідних джерел залучення позикових коштів [4, с. 83];
- забезпечення безперебійності виробничо-реалізаційного процесу [5, с. 9];
- удосконалення методики аналізу і прогнозу грошових активів, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств [6, с. 37];
- обслуговування грошових потоків, їх синхронізація, облік, аналіз, оптимізація та контроль [13, с. 62];
- оптимізація обсягу і структури грошових активів та зростання їх оборотності [14, с. 206];
- поступове збільшення у загальній структурі активів підприємства частки грошових активів [15, с. 68];
- деталізація та обґрунтування методів, важелів, організаційно-правового, інформаційного та програмно-технічного забезпечення управління грошовими активами підприємства [19];

- побудова інформаційних звітів (попередній плановий, оперативний, звітний фактичний, аналітичний, зведений) про рух грошових коштів [20, с. 372];
- вибір оптимальних методів та аналітичних процедур, що допоможуть своєчасно виявляти, оцінювати і сформулювати потрібні підприємству грошові активи [24, с. 21];
- моніторинг системи показників руху грошових активів як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності [28, с. 108];
- поглиблений аналіз факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства, з метою максимально ефективно обрати стратегічний вектор розвитку управління грошовими активами [38, с. 201].

Вважаємо, що зосередивши увагу на будь-якому вищевказаному напрямі удосконалення управління грошовими активами ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» чи будь-яке інше підприємство зможе покращити свій фінансовий стан.

Найважливішою функцією управління грошовими активами підприємства має бути підвищення їх ефективності за рахунок пошуку резервів збільшення вхідних грошових потоків (грошових надходжень). При цьому необхідно поставити ряд завдань, а саме: знайти та використати наявні резерви, що дозволять знизити залежність підприємства від зовнішніх джерел поповнення грошових коштів; забезпечити взаємозв'язок грошових потоків за видами господарської діяльності; підвищити суми чистого грошового потоку та оптимізувати грошові надходження тощо.

Для забезпечення ефективності платоспроможності підприємства розробляється політика управління грошовими активами, яка полягає в оптимізації їх величини. У таблиці 3.1 наведено управлінські рішення, які сприятимуть збільшенню вхідного потоку грошових активів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» або будь-якого іншого підприємства харчової промисловості.

**Напрями оптимізації надходжень та видатків грошових коштів
на ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»**

Заходи	Збільшення потоку грошових коштів	Зменшення потоку грошових коштів
Коротко-строкові заходи	Продаж або здача в оренду необоротних активів. Раціоналізація асортименту продукції. Реструктуризація дебіторської заборгованості у фінансові інструменти. Використання часткової передоплати. Залучення зовнішніх джерел короткострокового фінансування. Розробка системи знижок для покупців.	Скорочення витрат. Відстрочка платежів за зобов'язаннями. Використання знижок постачальників. Перегляд програми інвестицій. Податкове планування. Вексельні розрахунки і взаємозалік.
Довго-строкові заходи	Додаткова емісія акцій і облігацій Реструктуризація підприємства – ліквідація або виділення в бізнес-одиниці. Пошук стратегічних партнерів. Пошук потенційного інвестора.	Довгострокові контракти, що передбачають знижки або відстрочки платежів. Податкове планування.

Джерело: складено на основі [11, 44].

В контексті окреслених напрямів можна запропонувати заходи, спрямовані на прискорення залучення грошових коштів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»: надавати постійним покупцям знижки за умови дострокового внесення оплати за товар; використовувати факторинг; фінансувати придбання основних засобів на умовах лізингу; прогнозувати рух грошових потоків на наступний рік.

У сучасних умовах все більшого значення мають інформаційно-аналітичні методи обліку та управління рухом коштів. Розглядаючи сукупність найпоширеніших моделей та методів, ми пропонуємо для прогнозу грошових потоків використовувати Модель Монте-Карло.

Для імітаційної моделі Монте-Карло були використані наступні дані, показані в таблиці 3.2.

Результати проведеного аналізу свідчать про репрезентативність даних застосованої моделі, оскільки стандартне відхилення усіх розрахованих показників у всіх випадках значно нижче середнього відхилення, усі коефіцієнти варіації нижчі за 1.

Таблиця 3.2

**Дані для моделювання планування чистого грошового потоку
ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» методом Монте-Карло, тис.грн**

Показник	Позначення	Мінімум (за остані 3 роки)	Максимум (за остані 3 роки)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	РКОД	13339	36686
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	РКІД	-14033	-31592
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	РКФД	0	0
Чистий рух коштів за звітний період (розрахункове значення)	ЧРК=РКОД +РКІД+ РКФД	-694	5094

Джерело: змодельовано на основі даних ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Таким чином, імовірність того, що розрахований прогноз буде достовірним є досить високою (таблиця 3.3).

Результати імовірнісного аналізу свідчать, що імовірність того, що чистий грошовий потік буде від'ємним у ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» рівний 64,6 %.

Таблиця 3.3

**Аналіз результатів планування чистого грошового потоку
ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» за методом Монте-Карло**

Показники	РКОД	РКІД	РКФД	ЧРК=РКОД +РКІД+ РКФД
Середнє відхилення	24657,9827	-22782,2768	0,0000	1875,7059
Стандартне відхилення	6641,9663	4882,5293	0,0000	8340,1449
Коефіцієнт варіації	0,2694	-0,2143	0,0000	4,4464
Мінімум	13378,0	-31530,6	0,0	-17357,6
Максимум	36682,3	-14073,0	0,0	20973,7
Ймовірність h (вартість <= 5094) = 327 випадків з 500				65,4%

Джерело: змодельовано на основі даних ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Отримані в результаті імітації дані можна сформулювати таким чином, щоб відобразити можливість перебігу подій за трьома сценаріями: песимістичним, оптимістичним і найбільш імовірним (таблиці 3.4).

**Ключові параметри планування чистого грошового потоку
ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»**

Показники	Сценарії		
	Песимістичний	Найбільш імовірний	Оптимістичний
Чистий рух коштів від операційної діяльності	13378,03	25030,16	36682,29
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-31530,62	-22801,82	-14073,02
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	0,00	0,00	0,00
Чистий рух коштів за звітний період (розрахункове значення)	-18152,59	2228,34	22609,27

Джерело: змодельовано на основі даних ТОВ «Бердичівський пивоварний завод»

Отримані результати показують, що ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» може найбільш імовірно очікувати на додатній грошовий потік. За песемістичним сценарієм підприємство отримає відємний грошовий потік в розмірі 18152,59 тис. грн, за реальним і оптимістичним сценарієм грошовий потік пивзаводу буде додатнім – відповідно 2228,34 тис. грн і 22609,27 тис. грн.

Зрештою значення показників ефективності формування та використання грошових потоків у ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» вказують на значні резерви щодо збільшення чистого руху коштів та підвищення рівня рентабельності чистого грошового потоку на підприємстві, оскільки показник за оптимістичним прогнозом перевищує аналогічний показник за найімовірнішим прогнозом у декілька разів.

Висновки до розділу 3

Встановлено, що основними заходами щодо прискорення залучення грошових коштів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є: надання постійним покупцям знижки за умови дострокового внесення оплати за товар; використання факторингу; фінансування придбання основних засобів на умовах лізингу; прогнозування руху грошових потоків на наступний рік.

Визначено, що за результатами імітаційної моделі Монте-Карло ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» може найбільш імовірно очікувати на додатній грошовий потік. За песеместичним сценарієм підприємство отримає відємний грошовий потік в розмірі 18152,59 тис. грн, за реальним і оптимістичним сценарієм грошовий потік пивзаводу буде додатнім – відповідно 2228,34 тис. грн і 22609,27 тис. грн.

Обґрунтовано, що для зростання ефективності механізму управління грошовими активами підприємства необхідно зосередитися на наступних головних напрямках управління: оптимізації обсягу і структури грошових активів; підвищення оборотності грошових активів; поступового збільшення частки грошових активів у загальній структурі активів підприємства; пошуку та застосування вигідних джерел залучення позикових коштів; удосконалення методики аналізу і прогнозу грошових активів; моніторингу показників руху грошових активів як індикаторів фінансової надійності, платіжної стійкості та оптимальної платоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що грошові активи є одним із ключових факторів формування вартості бізнесу, а приріст обороту грошових коштів, що генеруються підприємствами в процесі операційної діяльності, позитивно впливає на її ринкову вартість, підвищуючи інвестиційну привабливість та полегшуючи доступ до додаткових фінансових ресурсів. .

2. Визначено, що сучасний процес управління грошовими активами має охоплювати контроль руху вхідних та вихідних грошових потоків, усі без винятку грошові кошти та їх еквіваленти, які є в наявності підприємства, а також враховувати ті, як належать підприємству, але перебувають за його межами. Основна увага менеджерів повинна бути направлена на оптимізацію величини грошових активів.

3. Виявлено, що управління грошовими потоками об'єднує дії, пов'язані з погашенням фінансових зобов'язань, управлінням ліквідністю, придбанням та подальшим розпорядженням фінансовими вкладеннями та їх моніторингом, стратегією інвестування надлишків готівки для максимальної прибутковості та уникнення дефіциту фінансування за відповідних витрат на обслуговування кредитів та позик.

4. Встановлено, що рівень управління грошовими активами ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» є досить ефективним. Підприємство протягом 2018-2020 рр. змогло за рахунок власних джерел фінансування забезпечити придбання необхідних необоротних активів на 76618 тис. грн. Водночас ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» отримав від фінансових установ 4259 тис. грн відсотків за залишками коштів на поточних рахунках.

5. Визначено, що у 2019 р. залишок коштів пивзаводу на кінець року становив 14659 тис. грн, що перевищує значення на початок року на 4538 тис. грн. У 2020 р. залишок коштів на кінець року становив 19753 тис. грн, що перевищує значення на початок року на 5094 тис. грн. Це свідчить про зростання обсягу грошових активів у розпорядженні ТОВ «Бердичівський пивоварний

завод». У ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» у 2019 р. і 2020 р. загальний чистий грошовий потік від усіх видів діяльності був додатнім, а це ще раз підтверджує висновок про ефективне управління грошовими активами ТОВ «Бердичівський пивоварний завод».

6. Обґрунтовано, що для зростання ефективності механізму управління грошовими активами підприємства необхідно зосередитися на наступних головних напрямках управління: оптимізації обсягу і структури грошових активів; підвищення оборотності грошових активів; поступового збільшення частки грошових активів у загальній структурі активів підприємства; пошуку та застосування вигідних джерел залучення позикових коштів; удосконалення методики аналізу і прогнозу грошових активів; моніторингу показників руху грошових активів як індикаторів фінансової надійності, платіжної стійкості та оптимальної платоспроможності підприємства.

7. Визначено, що одержані за методом Монте-Карло значення показників ефективності формування та використання грошових потоків у ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» вказують на значні резерви щодо збільшення чистого руху коштів та підвищення рівня рентабельності чистого грошового потоку на підприємстві, оскільки показник за оптимістичним прогнозом перевищує аналогічний показник за найімовірнішим прогнозом у декілька разів.

8. Встановлено, що стимулювати приплив грошових коштів ТОВ «Бердичівський пивоварний завод» можна за рахунок зовнішніх джерел фінансування: кредитів комерційних банків; кредитів на фінансування торгових операцій; розміщення цінних паперів і векселів; використання факторингового кредиту; короткострокової оренди. Запропоновані заходи з оптимізації потоків грошових активів сприятимуть збалансуванню величини вхідних та вихідних грошових потоків і дозволять одержати приріст чистого грошового потоку на досліджуваному підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Н. А., Гулакова Т. В. Удосконалення науково-методичних підходів до управління грошовими потоками підприємства. Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнар. наук-практ. конф., присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф., Суми, 6-8 травня 2017 р. : у 2-х т. / за заг. ред.: О. В. Прокопенко, О. В. Люльова. Суми : СумДУ, 2017. Т.1. С. 223-225.
2. Атамас П. Й., Атамас О. П. Методичні підходи до аналізу грошових потоків за матеріалами *Звіту про рух грошових коштів. Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 5. С. 13-19.
3. Бондаренко Н. В., Чемчикаленко Р. А., Сіренко Д. О. Оцінка основних завдань управління активами та пасивами підприємства в сучасних умовах. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 7. С. 8-10.
4. Височіна Л. В. Теоретичні засади управління грошовими активами підприємства *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2014. № 65. С. 78-85.
5. Волошина С. В., Костакова Л. Д. Методичні підходи до оцінювання стратегії управління оборотними активами підприємства. *Торгівля і ринок України*. 2020. № 1. С. 78-87.
6. Головка В. І., Безкоровайна О. О. Використання результатів аналізу грошових коштів та потоків підприємства в управлінні та шляхи його оптимізації. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. № 3(2). С. 35-37.
7. Головка Т. В. Планування грошових потоків підприємства: нова парадигма. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 4. С. 104-113.
8. Гринюк І. М. Аналіз процесу управління грошовими коштами. *Економіка і організація управління*. 2017. Вип. 4. С. 165-174.
9. Гут Л. В. Грошові потоки в системі управління підприємства : теоретико-практичний аспект. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. Вип. 1-2. (77-78). С. 259-269.

10. Жаворонок А. В., Григорович Н. І. Управління дебіторською заборгованістю. *Молодий вчений*. 2017. № 6 (46). С. 419-422.
11. Карпенко Л. М. Методи оптимізації та моделі управління грошовими потоками на підприємстві. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. вип. 1 (52). С. 201-210.
12. Ковальчук Н. О., Сокач М. І. Управління рухом грошових коштів вітчизняних підприємств: окремі теоретичні та практичні аспекти *Молодий вчений*. 2016. № 12.1. С. 786-791.
13. Колодізев О. М., Коцюба О. В. Управління грошовими потоками суб'єктів господарювання на основі методів аналізу ефективності використання фінансових ресурсів. *ScienceRise*. 2015. № 3(3). С. 56-64.
14. Кремень О. І., Мосійчук Р. Л., Кремень В. М. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 202-210.
15. Кривицька Н. Ю., Марченко К. О. Управління нематеріальними активами підприємства в сучасних умовах господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48(2). С. 67-71.
16. Кудінов В. В., Васильєва С. І., Ігнатова О. М. Аналіз процесу управління необоротними активами підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 6. С. 92-97.
17. Литвин І. С., Іващенко А. І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 51-56.
18. Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. № 10. С. 305-309.
19. Майборода О. Є., Сороківська Т. Т. Формування механізму управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_12_36 (дата звернення: 24.10.2021).
20. Маліков В. В. Практичні рекомендації щодо управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. №5. С. 370-374.

21. Матюха М. М. Управлінська звітність про рух грошових коштів як елемент поточного і стратегічного інформаційного забезпечення прийняття рішень. *Бізнес Інформ*. 2013. № 2. С. 59-63.

22. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник Сумського державного університету*. Серія : Економіка. 2019. № 4. С. 24-34.

23. Нагайчук В. В. Управління грошовими потоками підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. вип. 1 (52). С. 245-249.

24. Насібова О. В., Дзюба В. М. Теоретичні основи управління активами і пасивами підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 11. С. 21-25.

25. Пашун Н. Покращення стану формування потоків грошових активів ДП «Радомілк». Збірник праць учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (27 жовтня 2021 р.). Том 2. Житомир: Поліський національний університет університет, 2021. С. 67-71.

26. Пашун Н. Аналіз руху грошових активів підприємства ТОВ «Бердичівський пивоварний завод». Матеріали науково-практичної конференції «Студентські наукові читання: 2021 (23 листопада 2021 р.). Житомир: Поліський національний університет університет, 2021. С. 76-79.

27. Пашун Н. Теоретичні аспекти механізму управління активами підприємства. Матеріали Міжфакультетської студентської науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2021» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (15 грудня 2021 р.). у 2 томах. Т. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 176-180.

28. Пелехатий А. О., Долбнєва Д. В. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 3. С. 107-109.

29. Перловська Н. В. Інструментарій управління грошовими потоками підприємства. *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Економіка. 2016. Т. 21, Вип. 10. С. 101-107.

30. Пенська І. О., Ветрова А. А. Методологічні складові управління

грошовими потоками підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 11(3). С. 14-16.

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року № 73, чинний, поточна редакція від 10.08.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 13.10.2021).

32. Прохорова В. В., Безугла Ю. Є. Оптимізація руху грошових коштів підприємства на основі факторингу. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 10. С. 452-457.

33. Пюро Б. І., Шірінян Л. В. Стратегія управління активами підприємства. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. *Серія : Економіка і управління*. 2018. Т. 29(68), № 6. С. 78-82.

34. Роганова Г. О., Шірінян Л. В. Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємств харчової промисловості на основі дискримінантної функції. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. № 4. С. 170-180.

35. Рубай О., Марків Г. Сутність, роль та об'єктивна необхідність удосконалення управління грошовими потоками підприємств. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК*. 2017. № 24(1). С. 80-85.

36. Сергєєва О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 12. С. 107-110.

37. Синельник А. Управління грошовими потоками підприємства. *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2019. №10. <https://nauka-online.com/ua/publications/ekonomika/2019/10/upravlinnya-groshovimi-potokami-pidpriyemstva/> (дата звернення: 24.05.2021).

38. Скрипник Н. В., Скрипник М. Є., Бурак І. О. Оптимізація структури активів підприємства: управлінський аспект. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2019. Вип. 3-4. С. 193-202.

39. Смирнова Н. В. Основна мета управління активами організації. *Вісник*

ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2013. № 11. С. 201-206.

40. Сторожук Т. М. Звіт про рух грошових коштів як інформаційне джерело управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ.* 2019. № 3. С. 235-240.

41. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Бороноса. Суми : Вид-во СумДУ, 2012. 539 с.

42. Частоколенко І. П. Управління грошовими потоками підприємства. *Економіка. Фінанси. Право.* 2018. № 5(1). С. 56-60.

43. Чудінович М. В. Оптимізація управління грошовими потоками підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».* 2016. № 3(31). С. 70-73.

44. Шпакевич А. М. Оптимізація грошових потоків підприємства: стаття (ЖДТУ). URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/243.pdf> (дата звернення: 12.09.2021).

45. Ясишена В. В., Пославська Л. І. Систематизація основних елементів управління грошовими потоками підприємства. *Економічний простір.* 2016. № 106. С. 241-254.